

BESZÁMOLÓ

a

GINOP-5.3.5-18-2018-00012

Vállalkozói generációváltás munkaerőpiaci megoldása az Észak-Magyarországi régióban

című projekt végrehajtásáról

A program céljával kapcsolatban a honlapon megtekinthető egyrészről a megvalósíthatósági tanulmány, másrészről a fejlesztési terv, mindkettő megfogalmazza a program céljait, és az ezeknek alárendelt cselekvési tervet.

A program alapvető céljának itt röviden azt tudjuk megfogalmazni, hogy a Magyar Kormány KKV fejlesztési stratégiájának is az egyik kiemelt eleme a vállalkozói generációváltás kérdése. Magyarországon az önálló kisvállalkozói szegmens tömeges létrejötte a rendszerváltással egyidőben történt, és akik ebben az időszakban önálló vállalkozást alapítottak, akár társas vállalkozásként, akár egyéni vállalkozóként, napjainkban érik el azt az életkort, amikor nyugdíjba vonulásra, vagy visszavonulásra készülnek. Az ezzel kapcsolatos bizonytalanságot jól mutatja, hogy az érintettek között olyanok is vannak, akik már most is nyugdíjasként viszik tovább a vállalkozást, mert egészségi állapotuk és fizikai erejük lehetővé teszi annak működtetését.

A helyzet azonban felveti annak a veszélyét, hogy ahol a vállalkozás tulajdonosa nem gondolkodik a vállalkozása jövőjéről, és az ezzel kapcsolatos utódlási intézkedésekről, ott megszűnhet egy addig eredményesen és jól működő olyan gazdasági vállalkozás, amely nem csak a tulajdonos és családja, de a munkavállalóinak a megélhetését is biztosítja. Ezek a vállalkozások olyan területeken működnek, ahol jellemzően a megszűnő mikro- és kisvállalkozások helyébe nem lépnek multinacionális cégek, ezért előfordulhat, hogy különösen vidéken egy adott település szolgáltatás nélkül marad. Mindez jelentősen befolyásolhatja az adott terület foglalkoztató képességét, a munkahelyek számát, ezért a gazdaság és egyben kormányzati érdek is az egyébként jól működő vállalkozások jövőbeni fenntartása és működésük megőrzése.

A generációváltás problémakörét felkarolta nem csak a kormányzati KKV stratégia, hanem annak végrehajtásában a Vállalkozásfejlesztési Tanács is, ahol több konzultáció is lezajlott érdekképviseltek bevonásával a probléma kezelése érdekében. A Vállalkozásfejlesztési Tanácsnak a kisvállalkozói érdekképviseltek között tagja a Kereskedők és Vendéglátók Országos Érdekképviselési Szövetsége KISOSZ, amely országos hálózatával együtt részt vesz a vállalkozások részére nyújtott tanácsadásban és koncepció kialakításában.

Egy ilyen kísérleti projektre, önálló konzorciumot hoztunk létre jelen projekt keretében, amelynek vezetője a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kereskedő és Vendéglátó Vállalkozók Érdekképviselői Szervezete, és konzorciumi tag lett maga az Országos KISOSZ, abból a célból, hogy a vállalkozói generációváltás kérdését egy szűkebb területen, az Észak-Magyarországi régióban és egy szűkebb szakterületen, a vendéglátás, szálláshely szolgáltatás területén megvizsgálják.

A program alapja, hogy a konzorciumi partnerek a kereskedelem mellett a vendéglátó szakmában működő egyéni vállalkozók és családi jellegű társas kisvállalkozások érdekképviselőit látják el, ahol ez a vállalkozói forma a legáltalánosabb, és a családi munkára alapozó vállalkozások aránya kifejezetten magas. Az elmúlt években a vendéglátásban működő egységek száma csökkenést mutat, most már kevesebb, mint 50 ezer vendéglátó egység működik, de ezek több, mint kétharmada KKV körbe tartozik. A náluk megjelenő generációváltási problémával már többen is elkezdtek foglalkozni, így általános az a tendencia, hogy ezen a területen a családi vállalkozások több, mint egyharmada tekinthető generációváltó cégnek, és ezek nagy része nem rendelkezik utódlási stratégiával.

Az okok között megállapítható az is, hogy hazánkban nagy gond a generációváltásban szerzett tapasztalat hiánya, de ugyanúgy hiányzik a fiatalok, utódok részéről az elkötelezettség. A szándékok mellett az erre vonatkozó vizsgálatok azt is megállapítják, hogy az utódok képzésére külföldön nagy hangsúlyt fektetnek, hazánkban azonban ez még nem képezi a speciális oktatás részét, és a jogszabályi környezet sem segíti elő ezt a folyamatot.

Sok esetben előfordul, hogy az utódok részére a családi vállalkozás nem kínál kellően vonzó perspektívát, a családi cég átvétele helyett többen magas végzettséget biztosító képzést keresnek, majd nagyvállalati háttérrel kívánnak elhelyezkedni a munkaerőpiacon.

A konzorciumi partnerek ezen a helyzeten kívánnak javítani, és a terület kiválasztása során szándékukat alátámasztotta, hogy a legtöbb pályakezdő fiatal egyébként hazánkban két megyében él, és közülük az egyik Borsod-Abaúj-Zemplén megye. Ráadásul az Észak-Magyarországi területen, amennyiben egy multinacionális cég vagy hazai nagyvállalkozás megszűnik, akkor az ottani munkahelyek hiánya miatt az alkalmazottak máshol elhelyezkedni nem tudnak.

Az előzőekben rögzített problémák miatt, a konzorciumi partnerek azt a célt tűzték ki maguk elé, hogy a vállalkozásoknak nyújtott szakmai segítséggel elősegítsék a vendéglátás, idegenforgalom területén az egységek megmaradását, és a helyi munkahelyek számának fenntartását. Ehhez szükséges megoldásokat biztosítani a vállalkozások konkrét problémáinak feldolgozása útján a vállalkozói generációváltás és utódlás biztos megteremtésére.

A generációváltásra kidolgozott program keretében alapvető feltételként és elemként jelent meg az érintett vállalkozói kör helyzetének és igényének felmérése, a programban célzott 150 fős mélyinterjú formájában végzett kérdőíves felmérés elvégzése, és a tapasztalatok tanulmány formájában történő feldolgozása.

A problémára felhívják a figyelmet egyrészt szakmai rendezvényekkel, ingyenes képzésekkel és hat hónapon keresztül a régió minden megyeszékhelyén tanácsadói szolgáltatás működtetésével.

A program alapvetően az Észak-Magyarországi régiót érinti, ezért a konzorciumi partnerek a folyamatba a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei KISOSZ mellett együttműködő partnerként bevonták a Nógrád megyei és a Heves megyei érdekképviselőket is, és az előzetesen megfogalmazott tervek szerint közösen törekednek arra, hogy a területi megoszlás kiegyenlített legyen. Ennek érdekében mindhárom területi szervezet a konzorciumvezető BAZ megyei KISOSZ irányítása mellett tájékoztatást adott a saját tagságát alkotó vendéglátó vállalkozásoknak a program céljairól, hogy a közreműködésüket és bizalmukat e problémakörhöz megnyerje. A pályázati program szerint 150 vállalkozás megkeresését

A fő probléma a vállalkozói kérdőív válaszai alapján is egyértelmű, a vendéglátó szakmában hosszú évek óta működő általában jól prosperáló vállalkozások a jellemzőek és nagyrészükről kifejezetten kár lenne, hogy ha nem lehetne hosszú távon megmenteni. Ezért nagyon fontos annak a felmérése, hogy ehhez milyen eszközök tervezésére van szükség. A válaszokból jól látható, hogy életkoruk előrehaladtával még azok a vállalkozók is gondolkodnak a jövőképről, akik egyébként kifejezetten személyükhöz kötődő saját kompetenciáknak tekintik a vállalkozást, sőt, némelyiküknek még inkább segítségre van szüksége, mint azoknak, akik ezt már családi körben, baráti körben, vagy szakmán belül megkezdték.

A vállalkozói kérdőíves felmérés jól mutatja a helyzetelemzésen túl a vállalkozók eddig megszerzett tapasztalatait és elképzeléseit, valamint a működtetésben meglévő problémákat és megfogalmazták az általuk igényelt segítség területeit is.

Ezek egy része érdekképviseleti feladat, ezért a felmérés válaszai arra alkalmasak, hogy a konzorciumot alkotó érdekképviseleteket a munkaprogramjukba beépítsék a generációváltással kapcsolatos szakmai tanácsadás során.

A vállalkozások által felvetett másik nagy problémakörhöz pedig külső segítségre van szükség, ehhez a javaslatokat az érdekképviseleteknek a kormányzat felé kell megfogalmaznia, és a különböző érdekegyeztetési fórumokon, testületek előtt kell képviselni.

Ilyen problémakör a generációváltáshoz szükséges jogszabályi környezet áttekintése, különösen egyéni vállalkozói vagy egyéni cég körben, de legalább ilyen fontos az átvevők megfelelő felkészítése részükre valamilyen szakképzés vagy támogatott felnőttképzés biztosítása, és végül nagyon hangsúlyos probléma, hogy a generációváltással kapcsolatos vállalkozás átadáshoz legyen pénzügyi segítség az átvevők számára.

A vállalkozások nagy része még a jelenleg futó és generációváltást a szakmában elősegítő pályázatokat sem nagyon ismeri, de kifejezetten igényli, hogy a generációváltásra vonatkozó sajátos támogatások, pénzügyi konstrukciók kialakításra kerüljenek.

Itt külön meg kell jegyezni, hogy a vállalkozások nem kifejezetten csak hitel nyújtásában gondolkodnak, még akkor sem, ha általában a visszatérítendő támogatások és a hitelek egy része rendkívül alacsony, kedvező kamatozású.

Szalári István

megyei elnök

